

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПСИХОЛОГО – ПЕДАГОГІЧНЕ КЕРІВНИЦТВО ОСОБИСТІСНИМ
РОЗВИТКОМ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ТА ДІТЕЙ З ООП**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2024 року

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Психолого – педагогічне керівництво особистісним розвитком дітей дошкільного віку та дітей з ООП
Викладач (-і)	Кирста Наталія Романівна
Контактний телефон викладачів	+380506123995
E-mail викладачів	nataliia.kyrsta@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/
Консультації	Індивідуальні та групові консультації, онлайн (viber, telegram, e-mail) і офлайн
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Освітній компонент «Психолого – педагогічне керівництво особистісним розвитком дітей дошкільного віку та дітей з ООП» відноситься до циклу професійної підготовки і є обов’язковим компонентом ОПІ «Дошкільна освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта. Актуальність вивчення освітнього компонента зумовлена потребою удосконалення рівня психологічної компетентності сучасних педагогів, формування здатності якісно та ефективно використовувати психологічні знання в професійній діяльності. У змісті освітнього компонента «Психолого-педагогічне керівництво особистісним розвитком дітей дошкільного віку» акумульовано знання із загальної та дитячої психології, педагогіки дошкільної, порівняльної та практичної педагогіки; їх об’єднано в цілісну систему дидактико-розвивального інструментарію задля керівництва процесом особистісного розвитку на ранніх етапах онтогенези. Провідною ідеєю освітньої практики нашого часу обрано дитиноцентризм, який передбачає максимальне наближення навчання і виховання до потреб, інтересів, здібностей кожної дитини та створення сприятливих умов для повноцінного прояву та розвитку її особистісних якостей. Особливі вимоги ставляться до особистості педагога ЗДО та актуалізується питання його професійної підготовки, позаяк саме вихователь має володіти достатнім рівнем фахових компетентностей і забезпечувати розвиток та формування особистості дитини у ЗДО відповідно до її індивідуальних особливостей та потреб. Міждисциплінарні зв’язки: освітній компонент «Психолого – педагогічне керівництво особистісним розвитком дітей дошкільного віку та дітей з ООП» має міждисциплінарний характер, базується на теоретичних напрацюваннях і практичному досвіді освітніх компонентів навчального плану магістрів дошкільної освіти «Сучасні парадигми і технології дошкільної освіти», «Педагогічне партнерство ЗДО з різними соціальними інституціями», «Організація педагогічного процесу в ЗДО різного типу освіти» та ін.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета навчальної дисципліни – оволодіння здобувачами ОС «магістр» дидактико-розвивальним інструментарієм психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком нормотипової дитини та дітей з ООП. Цілі дисципліни: - оволодіти системою наукових понять та їхнього тлумачення у контексті проблем соціально-емоційного становлення особистості в ранньому і дошкільному віці;	

- поглибити знання здобувачів про закономірності особистісного розвитку дошкільників та дітей з ООП в означеному віковому періоді;
- сформуванати вміння виявляти сильні сторони особистості дитини, її внутрішні ресурси, які слугують джерелом позитивних особистісних перетворень в процесі здійснення психолого-педагогічного керівництва її розвитком у ЗДО;
- виокремлювати вплив різних інституцій (ЗДО, сім'я; родина та ін.) на перебіг означеного процесу;
- добирати діагностичні методики та теорії оцінювання якості одержаних результатів;
- оволодіти ефективними технологіями психолого-педагогічного керівництва задля створення оптимальних умов для психічного розвитку та особистісного становлення нормотипових та дітей з ООП на етапі дошкільного дитинства;
- формувати здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

КЗ-1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

КЗ-6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Фахові компетентності:

КС-1. Здатність організовувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

КС-3. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей раннього і дошкільного віку, зокрема, дітей з особливими освітніми потребами.

КС-5. Здатність створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної, зокрема, інклюзивної освіти.

КС-6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості.

КС-7. Здатність до організації співпраці закладу дошкільної освіти з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками.

КС-8. Здатність здійснювати нормативно-правове регулювання діяльності закладу дошкільної освіти, керуючись законодавчими документами та основами професійної етики.

КС-9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.

Програмні результати навчання:

ПР-3. Встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проектів.

ПР-4. Аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в різних видах діяльності.

ПР-6. Здійснювати психолого-педагогічне керівництво індивідуальним розвитком особистості дитини.

ПР-7. Знати і використовувати в практичній діяльності законодавчу базу дошкільної освіти.

ПР-10. Володіти вміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 3 кредити / 90 годин

Вид заняття

Загальна кількість годин

лекції	12/4			
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18/6			
самостійна робота	60/80			
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
1	012 Дошкільна освіта	1	нормативний	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Психолого – педагогічне керівництво особистісним розвитком дітей в умовах дошкільної освіти. Нормативно – правове регулювання		2	2	10
Тема 2. Закономірності і динаміка формування особистості в онтогенезі		2	2	10
Тема 3. Характеристика основних етапів особистісного розвитку в ранньому та дошкільному віці		2	2	10
Тема 4. Розвиток особистості в особливих умовах соціалізації		2	4	10
Тема 5. Вплив соціальних інституцій на індивідуальний розвиток особистості дитини		2	4	10
Тема 6. Технологічні аспекти психолого- педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей в ЗДО		2	4	10
ЗАГ.:		12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Вид контролю – іспит. За роботу на практичних заняттях - 40 балів, 10 балів – самостійна робота. Максимальний допуск – 50 балів, іспит - 50 балів. Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ПНУ про неформальну освіту) як КСР.			
Вимоги до письмових робіт	Письмових робіт не передбачено			
Практичні заняття	Пропущенні практичні заняття здобувач відпрацьовує індивідуально, виконуючи передбачену у плані лекційного чи практичного заняття роботу. Для цього використовується:			

	- усне опитування; - тестування; - перевірка творчих завдань; - захист презентацій; - перевірка виконаної, передбаченої програмою курсу, самостійної роботи. Робота на кожному практичному занятті складається з підготовки питань, запропонованих у плані заняття та виконання практичних завдань та завдань запропонованих для самостійної роботи. Вага оцінки за всі практичні заняття – 40. Допуск до іспиту – 25-50 балів Якщо здобувач не ліквідував заборгованість та не набрав мінімальну кількість балів (25 балів) він може бути недопущений до складання семестрового іспиту.
Умови допуску до підсумкового контролю	Допуском до іспиту є відвідування здобувачем більше 50% практичних занять, пройдене тестування на платформі дистанційного навчання, виконання завдань самостійної роботи.
Підсумковий контроль	Форма контролю – екзамен форма здачі – тестування структура білета – 40 тестів максимальна кількість балів – 50 Проходження тестування у системі дистанційного навчання https://d-learn.pro/ Навчальний матеріал з освітньої компоненти вважається засвоєним, якщо здобувач у сумі набрав 50 і більше балів за 100-бальною шкалою Якщо здобувач не ліквідував заборгованість та не набрав мінімальну кількість балів (50 балів) він може бути рекомендований на повторний курс з вивчення даної дисципліни. https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи

не передбачено

Академічна доброчесність

Не припустимі плагіат та списування. Обов'язкове виконання всіх поставлених завдань.

Викладання курсу базується на активній взаємодії зі здобувачем та політиці академічної доброчесності.

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція).

Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-

[dobrochesnosti-1.pdf](#)

Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою:
<https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Відвідування занять: лекційні заняття студентом не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу є обов’язковим.

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентують: Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

<https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>

Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Несвоєчасне виконання завдань передбачає дотримання студентом усіх вимог щодо їх самостійного опрацювання

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Навчання передбачає високий рівень пізнавальної активності, ініціативності, дотримання норм та правил професійної етики майбутніх фахівців.

Невідповідна поведінка під час заняття

Навчання передбачає високий рівень пізнавальної активності, ініціативності, дотримання норм та правил професійної етики майбутніх фахівців «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів закладів вищої освіти»

Ознайомитися із положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Додаткові бали

Додаткові бали отримують студенти, які приймали активну участь у науково-дослідній роботі (конференції, студентські наукові гуртки та проблемні групи, підготовка публікацій тощо) за тематикою дисципліни.

Неформальна освіта

Враховуються результати неформальної освіти –сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra.

Можливість зарахування неформальної освіти регламентує Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Додаткові бали отримують здобувачі, які приймали активну участь у науково-дослідній роботі (конференції, студентські наукові гуртки та проблемні групи, підготовка публікацій тощо) за тематикою дисципліни.

Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

<https://efund.pnu.edu.ua/3-3-prava-zdobuvachiv/>

8. Рекомендована література

Література:

1. Бех І. Д. Особистість у контексті орієнтирів розвивального виховання. Інноватика у вихованні. 2015. Випуск 1. С. 7–13.
2. Дука Т.М. Збереження та зміцнення психічного здоров'я дітей дошкільного віку засобами інноваційних технологій. Вісник наукової лабораторії «Дошкільна освіта: історія, перспективи розвитку в XXI столітті»: за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. / [гол. ред. проф. Л. В. Іщенко]. Умань: АЛМІ, 2017. Вип. IV. С. 15–19.
3. Інноваційні технології в дошкільній освіті: Збірник наукових статей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Переяслав-Хмельницький, 28–29 березня 2019 р. / за заг. ред. Л. О. Калмикової, Н. В. Гавриш. Переяслав-Хмельницький. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». 2019. 180 с. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/10211/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%281%29.pdf>
4. Іщенко Л. В. Формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку: Навчальний посібник / Л. В. Іщенко. – Умань: ФОП Жовтий, 2015. 162 с.
5. Кошель А. П. Використання здоров'язбережувальних технологій у дошкільному закладі. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. 2016. № 135. С. 41–45.
6. Крутий К. Л. Шляхи запровадження європейської технології «Стіни, які говорять» у практику роботи закладів дошкільної освіти України». «Молодий вчений» № 5.2 (69.2). травень, 2019 р. С. 158 – 161.
7. Компанець Н. М., Луценко І.В. Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного ДНЗ. К., 2018. 66 с.
8. Марко М. М. Сутність навчально-ігрових технологій. Професійна освіта: проблеми і перспективи. 2016. Вип.11. С.58–64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Profos_2016_11_13
9. Мельник Н. І. Професійна підготовка дошкільних педагогів у країнах Західної Європи: теорія і практика. Монографія. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. 392 с.
10. Олійник М. І., Журат Ю. В., Фесун Г. С. Розвиток та діагностика пізнавальних процесів дошкільника: навчально-методичний посібник. Чернівці: Родовід, 2019. 176 с.
11. Олійник М.І. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти в країнах Східної Європи: Монографія. Чернівці: Видавничий дім «РОДОВІД», 2015. 408 с.
12. Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ: навчально-методичний посібник / Компанець Н.М., Луценко І.В., Коваль Л.В. К.: Видавнична група «Атопол», 2018. 100 с.
13. Підготовка майбутніх фахівців початкової та дошкільної освіти: стратегії реформування : колективна монографія / за ред. В. М. Чайки, О. І. Янкович. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2019. 232 с.
14. Піроженко Т.О., Ладивір С.О., Карасьова К.В. та ін. Дитина у сучасному соціопросторі : навчальний посібник : за ред. Т.О. Піроженко. К. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 272 с.
15. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта : початковий посібник. Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
16. Психолого-педагогічний супровід виховання і розвитку дітей дошкільного віку з родин учасників АТО і внутрішньо переміщених осіб: концепція, методика, технології : навчально-методичний посібник / І. О. Луценко, А. М. Богущ, Л. О. Калмикова, В. У. Кузьменко, С. І. Поворознюк, О. Д. Рейпольська ; за наук. редакцією І. О. Луценко. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 213 с.
17. Психолого-педагогічний супровід формування особистості дошкільника : колективна монографія / Т. Кочубей та ін.; за заг. ред. В. Кузя. Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. 212 с.
18. Рекреаційна психологія дитинства: теорія і практика. Кол. монографія / За заг. ред. С.М.Симоненко. К.: Центр учбової літератури, 2019. 320 с.
19. Удич З.І. Основи інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник. Тернопіль : КІЦ «ПРИНТ-ОФІС», 2015. 378 с.
20. Шульга Л. Ігрова технологія як засіб розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях з малювання. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2015. № 11 (42). С. 25–27.
21. Янкович О. І., Кузьма І. І. Освітні технології у початковій школі. Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2020. 290 с

Електронні ресурси

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти).
Нова редакція.
URL:
https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovo%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Бурсова С., Карапузова І. Психологічний супровід дітей в період адаптації до дошкільного навчального закладу.
URL:
<http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/10473/1/%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%20%D0%B4%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%B9.pdf>
3. Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1952020-33789>.
4. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи / упоряд. Гриневич Л., Елькін О., Калашнікова С., та ін.; за заг. ред. Грищенка М.. Б. м., 2016. - 40 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkolacompressed.pdf>
5. Методичні рекомендації до Базового компоненту дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) 2021 рік. URL: <file:///C:/Users/Internal/Downloads/6050be86b4f68482865820.pdf>
6. Інструктивно-методичні рекомендації “Про організовану і самостійну діяльність дітей у дошкільному навчальному закладі”. URL: <http://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/9091/>
6. Про затвердження Порядку комплектування інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах: Постанова Кабінету Міністрів України 9 06.02.2015 № 104/52. чинний, редакція від 06.02.2015. URL: <http://goo.gl/bnGXQT>.
7. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. №1556-VII (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
8. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України № 776 від 16.07.2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa-pro-zatverdzhennyakoncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

Викладач

Наталія КИРСТА
кандидат педагогічних наук, доцент